Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
ATHANASIOS RANTOS IŠVADA,
pateikta 2023 m. birželio 15 d.[1]

Byla C-755/21 P

Marián Kočner
prieš

Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūrą

„Apeliacinis skundas – Reglamentas (ES) 2016/794 – Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūra (Europolas) – Asmens duomenų apsauga – 49 ir 50 straipsniai – Europolo atsakomybė už neteisingą duomenų tvarkymą – 57 konstatuojamoji dalis – Atsakomybės pobūdis – Slovakijoje apeliantui iškelta baudžiamoji byla – Tyrimo tikslais Europolo atlikta ekspertizė – Duomenų gavimas iš apeliantui priklausančių mobiliųjų telefonų ir USB laikmenos – Europolo tariamai neleistinas minėtų duomenų atskleidimas – Neturtinė žala – Ieškinys dėl žalos atlyginimo – Priežastinis ryšys“

I. Įžanga

1. Savo apeliaciniu skundu Marián Kočner (toliau – apeliantas) prašo panaikinti 2021 m. rugsėjo 29 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Kočner / Europol* (T-528/20, nepaskelbtas, toliau – skundžiamas sprendimas, EU:T:2021:631), kuriuo šis teismas atmetė jo ieškinį dėl neturtinės žalos, kurią apeliantas mano patyręs todėl, kad buvo pažeista jo teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, atlyginimo, kai ši žala buvo padaryta iš esmės dėl Europos Sąjungos teisėsaugos tarnybų bendradarbiavimo agentūros (Europolas) duomenų tvarkymo operacijų, susijusių su Slovakijos valdžios institucijų po žurnalisto ir jo sužadėtinės nužudymo pradėtu tyrimu apeliantui iškeltoje baudžiamojoje byloje.

2. Nagrinėdamas šį apeliacinį skundą Teisingumo Teismas pirmą kartą turi galimybę priimti sprendimą, be kita ko, dėl Europolo deliktinės atsakomybės pobūdžio pagal Reglamento (ES) 2016/794[2] 49 ir 50 straipsnius, aiškinamus atsižvelgiant į šio reglamento 57 konstatuojamąją dalį, konkrečiai kalbant, dėl Europolo ir valstybės narės, kurioje dėl Europolo ar šios valstybės narės vykdyto neteisingo duomenų tvarkymo atsirado žala, specialiosios solidariosios atsakomybės tvarkos buvimo.

[1] Originalo kalba – prancūzų.

[2] 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūros (Europolo), kuriuo pakeičiami ir panaikinami Tarybos sprendimai 2009/371/TVR, 2009/934/TVR, 2009/935/TVR, 2009/936/TVR ir 2009/968/TVR (OL L 135, 2016, p. 53, toliau – Europolo reglamentas).

II. Teisinis pagrindas

3. Europolo reglamento 56, 57 ir 65 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„(56) Europolui turėtų būti taikomos bendrosios sutartinės ir deliktinės atsakomybės taisyklės, taikytinos Sąjungos institucijoms, agentūroms ir įstaigoms, išskyrus taisykles dėl atsakomybės už neteisėtą duomenų tvarkymą;

(57) atitinkamam [fiziniam] asmeniui gali būti neaišku, ar dėl neteisėto duomenų tvarkymo patirtą žalą lėmė Europolo veiksmai ar valstybės narės veiksmai. Todėl Europolas ir valstybė narė, kurioje įvyko įvykis, dėl kurio buvo padaryta žala, turėtų būti solidariai atsakingi.

<…>

(65) Europolas tvarko duomenis, kuriuos reikia itin saugoti, nes jie apima neskelbtiną neįslaptintą informaciją ir ES įslaptintą informaciją. Todėl Europolas turėtų parengti tokios informacijos konfidencialumo ir tvarkymo taisykles. ES įslaptintos informacijos apsaugos taisyklės turėtų atitikti Tarybos sprendimą 2013/488/ES[3].]“

4. Pagal Europolo reglamento 17 straipsnio 1 dalį Europolas tvarko tik tą informaciją, kurią jam pateikė, be kita ko, valstybės narės pagal savo nacionalinę teisę ir to paties reglamento 7 straipsnį. Pagal to paties 17 straipsnio 2 dalį Europolas gali tiesiogiai išgauti informaciją, įskaitant asmens duomenis, iš viešai prieinamų šaltinių, įskaitant internetą ir viešai skelbiamus duomenis, ir ją tvarkyti.

5. To paties reglamento 32 straipsnio „Tvarkymo saugumas“ 1 dalyje nustatyta:

„Europolas įgyvendina tinkamas technines ir organizacines priemones asmens duomenų apsaugai nuo atsitiktinio ar neteisėto sunaikinimo, atsitiktinio praradimo arba neteisėto atskleidimo, pakeitimo ir prieigos arba bet kokios kitos formos neteisėto tvarkymo.“

6. Europolo reglamento 49 straipsnio „Bendrosios nuostatos dėl atsakomybės ir teisė į kompensaciją“ 3 dalyje nustatyta:

„Nedarant poveikio 49 straipsniui[4], deliktinės atsakomybės atveju Europolas, vadovaudamasis bendraisiais principais, kurie yra bendri valstybių narių įstatymuose įtvirtinti principai, atlygina bet kokią žalą, kurią jo padaliniai ar personalas padarė vykdydami savo pareigas.“

7. Šio reglamento 50 straipsnyje „Atsakomybė už neteisingą asmens duomenų tvarkymą ir teisė į kompensaciją“ nustatyta:

„1. Bet kuris asmuo, patyręs žalą dėl neteisėtos duomenų tvarkymo operacijos, turi teisę iš Europolo pagal SESV 340 straipsnį arba iš valstybės narės, kurioje įvyko įvykis, dėl kurio atsirado žala, pagal jos nacionalinę teisę gauti kompensaciją už patirtą žalą. Asmuo pateikia ieškinį

[3] 2013 m. rugsėjo 23 d. Tarybos sprendimas dėl ES įslaptintos informacijos apsaugai užtikrinti skirtų saugumo taisyklių (OL L 274, 2013, p. 1).

[4] Pažymėtina, kad nuoroda į šį straipsnį tikriausiai klaidinga ir turėtų būti suprantama kaip nuoroda į Europolo reglamento 50 straipsnį, kaip matyti iš pradinio Europos Komisijos pasiūlymo (2013 m. kovo 27 d. COM(2013) 173 *final*), kurio 51 straipsnyje (jis atitinka Europolo reglamento 49 straipsnį) buvo daroma nuoroda į 52 straipsnį (jis atitinka Europolo reglamento 50 straipsnį).

Europolui Europos Sąjungos Teisingumo Teisme arba valstybei narei kompetentingame tos valstybės narės nacionaliniame teisme.

2. Esant Europolo ir valstybių narių nesutarimams dėl to, kas turi prisiimti didžiausią atsakomybę už asmeniui sumokėtą kompensaciją pagal šio straipsnio 1 dalį, klausimas perduodamas valdybai, kuri dviejų trečdalių savo narių balsų dauguma priima sprendimą, nedarant poveikio teisei ginčyti tą sprendimą pagal SESV 263 straipsnį.“

III. Ginčo aplinkybės

8. Slovakijos teisėsaugos institucijoms 2018 m. vasario 21 d. atlikus tyrimą po to, kai 2018 m. vasario 21 d. Slovakijoje buvo nužudytas žurnalistas ir jo sužadėtinė, Europolas *Národná kriminálna agentúra* (Nacionalinė kovos su nusikalstamumu agentūra, Slovakija, toliau – NAKA) prašymu 2018 m. spalio 10 d. perėmė du apeliantui priklausiusius mobiliuosius telefonus, o 2018 m. spalio 17 d. – USB laikmeną.

9. Kiek tai susiję su šiais mobiliaisiais telefonais, 2019 m. birželio 21 d. Europolas pateikė NAKA galutines mokslines ataskaitas dėl su jais atliktų veiksmų. Europolo teigimu, prieš pateikiant šias ataskaitas NAKA pirmiausia buvo perduotas standusis diskas su užkoduotais duomenimis, paimtais iš šių telefonų, patvirtintas 2018 m. spalio 23 d. protokolu (toliau – 2018 m. spalio 23 d. protokolas), o vėliau NAKA buvo perduoti aptariami telefonai, ir šis perdavimas patvirtintas 2019 m. vasario 13 d. įrodymų priėmimo ir perdavimo forma [5].

10. 2019 m. gegužės mėn. straipsniuose spaudoje ir publikacijoje interneto svetainėje buvo viešai paskelbta informacija apie apeliantą iš šių mobiliųjų telefonų, įskaitant jo intymaus bendravimo įrašus.

11. Kalbant apie USB laikmeną, pažymėtina, kad 2019 m. sausio 13 d. ataskaitoje, perduotoje NAKA 2019 m. vasario 14 d., Europolas nurodė, kad nuo 2018 m. birželio 20 d. apeliantui taikomas suėmimas dėl įtarimo padarius finansinį nusikaltimą ir kad jo pavardė, be kita ko, buvo tiesiogiai susijusi su vadinamaisiais „mafijos sąrašais“ ir „Panama Papers“ [6].

12. 2020 m. gegužės 4 d. laiške apeliantas, remdamasis Europolo reglamento 50 straipsnio 1 dalimi, pareikalavo iš Europolo atlyginti 100 000 EUR neturtinę žalą, kurią jis teigė patyręs dėl, pirma, asmens duomenų paskelbimo spaudoje ir internete, visų pirma dėl jo intymaus ir seksualinio pobūdžio bendravimo įrašų paskelbimo, ir, antra, jo pavardės įtraukimo į „mafijos sąrašą“, apie kurį spaudoje buvo paskelbta po to, kai nutekėjo informacija, susijusi su nacionalinės baudžiamosios bylos, iškeltos dėl šios išvados 8 punkte minėtos žmogžudystės, medžiaga.

13. Slovakijos teisėsaugos institucijoms atlikus šios išvados 8 punkte nurodytą tyrimą, apeliantas, patrauktas baudžiamojon atsakomybėn kaip žmogžudystės bendrininkas, pirmojoje instancijoje buvo išteisintas, tačiau *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovakijos Respublikos Aukščiausiasis Teismas) panaikino šį nuosprendį ir grąžino bylą nagrinėti pirmosios instancijos teismui.

[5] Be to, 2019 m. balandžio 1 d. Slovakijos valdžios institucijos naudojo aptariamuose mobiliuosiuose telefonuose esančią informaciją apeliantui iškeltoje baudžiamojoje byloje ir, kaip matyti iš 2019 m. birželio 18 d. Slovakijos policijos tarnybų protokolo, atliko šiuose mobiliuosiuose telefonuose esančių duomenų analizę.

[6] Skundžiamo sprendimo 10 punktas.

IV. Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

14. 2020 m. rugpjūčio 18 d. Bendrojo Teismo kanceliarija gavo SESV 268 ir 340 straipsniais ir Europolo reglamento 50 straipsnio 1 dalimi grindžiamą apelianto ieškinį dėl neturtinės žalos, kurią jis teigė patyręs dėl Europolo veiksmų, atlyginimo. Jis prašė atitinkamai atlyginti 50 000 EUR neturtinę žalą, kurią tariamai patyrė dėl asmens duomenų atskleidimo (pirmasis reikalavimas), ir atlyginti tokio pat dydžio žalą, kurią tariamai patyrė dėl įtraukimo į „mafijos sąrašą“ (antrasis reikalavimas).

15. Bendrasis Teismas šį ieškinį atmetė. Dėl pirmojo reikalavimo jis nusprendė, kad apeliantas neįrodė priežastinio ryšio tarp nurodomos žalos ir Europolo veiksmų[7], o dėl antrojo reikalavimo padarė išvadą, jog apeliantas nepateikė jokių įrodymų, galinčių patvirtinti, kad kuri nors Sąjungos institucija, konkrečiai – Europolas buvo sudarę ir tvarkė „mafijos sąrašus“[8]. Dėl abiejų reikalavimų Bendrasis Teismas taip pat patikslino, kad šiomis išvadomis neleidžia suabejoti nei Europolo reglamento 57 konstatuojamoji dalis, nei šio reglamento 49 ar 50 straipsniai[9].

V. Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

16. 2021 m. gruodžio 8 d. apeliantas pateikė apeliacinį skundą dėl skundžiamo sprendimo. Jis prašo Teisingumo Teismo panaikinti skundžiamą sprendimą, grąžinti bylą Bendrajam Teismui ir priimti sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų.

17. Europolas, palaikomas Slovakijos Respublikos, kaip įstojusios į bylą šalies, prašo Teisingumo Teismo atmesti apeliacinį skundą ir priteisti iš apelianto bylinėjimosi išlaidas.

VI. Analizė

A. Dėl apeliacinio skundo

18. Grįsdamas apeliacinį skundą apeliantas nurodo šešis pagrindus: pirmasis–ketvirtasis pagrindai grindžiami neturtine žala, patirta dėl asmens duomenų atskleidimo visuomenei (pirmasis reikalavimas pirmojoje instancijoje), o penktasis ir šeštasis pagrindai grindžiami neturtine žala, patirta dėl apelianto pavardės įtraukimo į „mafijos sąrašus“ (antrasis reikalavimas pirmojoje instancijoje)[10].

19. Europolas teigia, kad pirmasis ir penktasis apeliacinio skundo pagrindai yra nepriimtini; šį klausimą reikia nagrinėti pirmiausia.

[7] Skundžiamo sprendimo 91 punktas. Bendrasis Teismas konstatavo, kad, pirma, Europolas nebuvo vienintelis subjektas, turėjęs aptariamuose mobiliuosiuose telefonuose buvusius duomenis, nes Slovakijos valdžios institucijos taip pat turėjo šiuos duomenis (skundžiamo sprendimo 68 ir 84 punktai), antra, Europolas niekada neturėjo galimybės susipažinti su ginčijamais pranešimais atkoduota ir suprantama forma (skundžiamo sprendimo 86 punktas) ir, trečia, iš spaudos straipsnio matyti, kad informacija iš nacionalinio tyrimo bylos medžiagos buvo nutekinta (skundžiamo sprendimo 90 punktas).

[8] Skundžiamo sprendimo 102 punktas.

[9] Skundžiamo sprendimo 92–95 ir 105 punktai.

[10] Konkrečiau kalbant, pirmasis ir penktasis apeliacinio skundo pagrindai susiję su galimu Europolo ir atitinkamos valstybės narės solidariosios atsakomybės už žalą, patirtą dėl neteisėto duomenų tvarkymo, buvimu pagal Europolo reglamento 57 konstatuojamąją dalį, o antrasis–ketvirtasis ir šeštasis apeliacinio skundo pagrindai iš esmės susiję su *priežastinio ryšio* tarp apelianto tariamai patirtos žalos ir Europolo veiksmų vertinimu.

1. Dėl apeliacinio skundo pirmojo ir penktojo pagrindų, grindžiamų klaidomis, susijusiomis su Europolo atsakomybės pobūdžiu, priimtinumo

20. Europolas iš esmės teigia, kad pirmasis ir penktasis apeliacinio skundo pagrindai, grindžiami tuo, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nepripažino solidariosios Europolo ir atitinkamos valstybės narės atsakomybės už žalą, patirtą dėl neteisėto duomenų tvarkymo dėl Europolo arba šios valstybės narės veiksmų, pirmą kartą buvo pateikti dublike pirmojoje instancijoje. Vadinasi, tai yra nauji pagrindai, pateikti vykstant procesui, todėl yra nepriimtini [11].

21. Apeliantas atsikerta, kad pateikė šiuos argumentus savo ieškinyje pirmojoje instancijoje, kai paminėjo Europolo reglamento 57 konstatuojamąją dalį ir šio reglamento 50 straipsnio 1 ir 2 dalis.

22. Šiuo klausimu pažymiu, kad apeliantas kvestionavo Europolo atsakomybę pagal Europolo reglamento 49 straipsnio 3 dalį ir 50 straipsnį, taip pat darydamas nuorodą į šio reglamento 57 konstatuojamąją dalį, kurią jis pacitavo visą. Vėliau dublike apeliantas pagrindė šį argumentą, nurodęs, kad net jei nebūtų įrodyta, jog Europolas yra atsakingas už ginčijamus veiksmus, jis būtų atsakingas už padarytą žalą solidariai su atitinkama valstybe nare.

23. Šiomis aplinkybėmis manau, kad apeliantas savo ieškinyje pirmojoje instancijoje iš esmės rėmėsi pagrindu, grindžiamu solidariąja Europolo atsakomybe, todėl pirmasis ir penktasis apeliacinio skundo pagrindai yra priimtini.

2. Dėl pagrindų, grindžiamų neturtine žala, patirta dėl asmens duomenų viešo atskleidimo (pirmojoje instancijoje pateiktas pirmasis reikalavimas)

a) Dėl pirmojo pagrindo, grindžiamo teisės klaida kvalifikuojant Europolo atsakomybę už neteisingą duomenų tvarkymą

24. Pirmajame pagrinde apeliantas iš esmės kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad jis nepripažino Europolo ir atitinkamos valstybės narės solidariai atsakingais už žalą, atsiradusią dėl neteisėto duomenų tvarkymo, ir taip pažeidė privalomąjį Europolo reglamento 57 konstatuojamosios dalies pobūdį.

25. Apeliantas pripažįsta, kad Europolo reglamento 50 straipsnio 1 ir 2 dalių tekste nėra aiškios nuostatos, kurioje būtų numatyta solidarioji Europolo ir atitinkamos valstybės narės atsakomybė, tačiau mano, kad tokia atsakomybė vis dėlto kyla iš šios nuostatos, aiškinamos atsižvelgiant į šio reglamento 57 konstatuojamąją dalį.

26. Apelianto teigimu, pirma, minėto reglamento 50 straipsnio 2 dalis, kurioje numatyta, kad Europolo ir atitinkamos valstybės narės nesutarimai sprendžiami per Europolo valdybą, negali būti aiškinama kitaip, antraip ši nuostata netektų prasmės.

[11] Europolas nesirėmė šių pagrindų nepriimtinumu savo triplike pirmojoje instancijoje ir Bendrasis Teismas skundžiamame sprendime jo nenagrinėjo *ex officio*. Patikslinus šią aplinkybę, tai, kad šiuo klausimu nebuvo diskutuojama pirmojoje instancijoje, netrukdo Teisingumo Teismui prireikus pažymėti, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nenurodė šio galimo nepriimtinumo kaip viešąja tvarka grindžiamo nepriimtinumo pagrindo.

27. Antra, solidarioji Europolo atsakomybė nagrinėjamu atveju taip pat grindžiama aptariamų teisės aktų tikslu, kuris, be kita ko, išplaukia iš Europolo reglamento 57 konstatuojamosios dalies ir kuris yra didesnė nukentėjusiosios šalies apsauga [12].

28. Trečia, pagal bendruosius Sąjungos teisės principus apie solidariąją atsakomybę bet kuriuo atveju galima spręsti net nesant aiškaus reglamentavimo, atsižvelgiant į SESV 340 straipsnį.

29. Europolas, palaikomas Slovakijos Respublikos, pirmiausia pabrėžia, kad Sąjungos ir atitinkamos valstybės narės solidarioji atsakomybė, kai abu šie subjektai veikia kartu, pagal SESV 340 straipsnio antrą pastraipą iš esmės nepripažįstama ir tam reikalaujama aiškios Sąjungos teisės aktų leidėjo nuostatos šiuo klausimu.

30. Pirma, Europolo reglamento 50 straipsnis netaikytinas šioje byloje nagrinėjamam duomenų tvarkymui, nes jis taikomas tik duomenų tvarkymui, atliekamam vykdant Europolo operacijas ir užduotis.

31. Antra, ši nuostata taikoma tik Sąjungos ir valstybės narės kartu padarytai žalai ir negali būti taikoma nesant jokių neteisėtų Europolo veiksmų ir nenustačius priežastinio ryšio.

32. Trečia, šio reglamento 57 konstatuojamoji dalis, kurioje nurodoma solidarioji atsakomybė, neturi privalomosios galios ir šiuo atveju netaikoma. Be to, solidariosios atsakomybės sąvoka suponuoja, kad už tą pačią žalą atsako daugiau nei vienas subjektas, o ne kad subjektas, kurio atsakomybė nenustatyta, turi sumokėti kompensaciją. Galiausiai apeliantas net nepareiškė ieškinio dėl atitinkamos valstybės narės atsakomybės [13].

33. Primenu, jog skundžiamame sprendime Bendrasis Teismas konstatavo, kad Europolo reglamento 49 straipsnio 3 dalyje ir 50 straipsnio 1 dalyje nurodyta tik tiek, kad Europolas, laikydamasis SESV 340 straipsnyje nustatytų sąlygų, turi atlyginti bet kokią žalą, kurią, vykdydami savo pareigas, padaro jo padaliniai ar personalas, ir kad sąlyga dėl priežastinio ryšio nebuvo įvykdyta [14]. Nors šio reglamento 57 konstatuojamojoje dalyje numatytas solidarumo mechanizmas, jis nėra išreikštas šio reglamento nuostatose ir jam šiose nuostatose nesuteikta jokio pagrindo [15].

34. Primintina, kad pagal SESV 340 straipsnio antrą pastraipą deliktinės atsakomybės atveju Sąjunga pagal valstybių narių įstatymams būdingus bendruosius principus atlygina bet kokią žalą, kurią eidami savo pareigas padaro jos institucijos ar jų tarnautojai [16]. Pažymėtina, jog suformuotoje jurisprudencijoje nustatyta, kad Sąjungos atsakomybė kyla, jeigu įvykdomos visos sąlygos,

[12] Be to, apelianto teigimu, principas, pagal kurį kiekvienas teisės aktų leidėjas veikia racionaliai, neleidžia šiai nuostatai suteikti kitos prasmės nei ta, kuri kyla iš 57 konstatuojamosios dalies. Šią išvadą taip pat patvirtina tai, kad pagal iki Europolo reglamento galiojusius teisės aktus atitinkama valstybė narė buvo atsakinga net tais atvejais, kai atsakomybė teko ir Europolui (pagal 2009 m. balandžio 6 d. Tarybos sprendimo 2009/371/TVR dėl Europos policijos biuro (Europolo) įsteigimo (OL L 121, 2009, p. 37) 52 straipsnio 1 dalį). Būtų nenuoseklu daryti prielaidą, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas atsisakė šios supaprastintos atsakomybės sistemos dėl tvarkos, mažiau palankios nukentėjusiajam, kuris nuo šiol prieš kreipdamasis į teismą turėtų nustatyti už žalą atsakingą subjektą, nes tai prieštarautų šiais teisės aktais siekiamam tikslui.

[13] Be to, apelianto nurodyta aplinkybė, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas pakeitė ankstesnę atsakomybės sistemą, pagal kurią atitinkama valstybė buvo vienintelė atsakinga net ir tais atvejais, kai atsakomybė teko ir Europolui, nepatvirtina apelianto teiginio, kad dabartinė sistema negali būti mažiau palanki nukentėjusiajam (žr. šios išvados 11 išnašą). Šis teisės aktų pakeitimas pateisinamas tik tuo, kad po Lisabonos sutartimi padarytų pakeitimų Europolas galiausiai priklauso Teisingumo Teismo jurisdikcijai.

[14] Skundžiamo sprendimo 93 punktas.

[15] Skundžiamo sprendimo 94 punktas.

[16] Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 3 dalyje beveik identiškai nurodyta, kad „[k]iekvienas asmuo turi teisę į tai, kad Sąjunga pagal valstybėms narėms bendrus teisės principus atlygintų jam žalą, kurią atlikdami savo pareigas padarė Sąjungos institucijos ar jų tarnautojai“.

susijusios su veiksmų, kuriais kaltinamos institucijos, neteisėtumu, žalos realumu ir priežastinio ryšio tarp veiksmų ir nurodytos žalos buvimu [17]. Šių sąlygų kumuliatyvus pobūdis reiškia, kad, jeigu neįvykdoma nors viena iš jų, Sąjungos deliktinės atsakomybės nekyla [18].

35. Konkrečiau kalbant apie galimą solidariąją Europolo atsakomybę pagal Europolo reglamento 50 straipsnį, pažymėtina, jog iš esmės solidarioji deliktinė atsakomybė reiškia, kad jei žalą sukėlęs veiksmas yra priskirtinas keliems asmenims, žalą jie privalo atlyginti solidariai [19].

36. Pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją aiškinant Sąjungos teisės nuostatą būtina atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į jos kontekstą bei aktu, kuriame ji įtvirtinta, siekiamus tikslus. Be to, Sąjungos teisės nuostatos genezė taip pat gali suteikti reikšmingos informacijos ją aiškinant [20].

37. Pirma, kalbant apie Europolo reglamento 50 straipsnio 1 dalies *formuluotę*, pažymėtina, jog šioje nuostatoje iš esmės numatyta, kad kiekvienas fizinis asmuo, patyręs žalą dėl neteisėtos duomenų tvarkymo operacijos, turi teisę gauti kompensaciją už patirtą žalą iš Europolo pagal SESV 340 straipsnį (Sąjungos teisme) arba iš valstybės narės, kurioje įvyko įvykis, dėl kurio atsirado žala, pagal nacionalinę teisę (kompetentingame nacionaliniame teisme).

38. Man atrodo, kad nagrinėjamos atsakomybės pobūdžio negalima vienareikšmiškai aiškinti remiantis vien šios nuostatos formuluote.

39. Pirma, žodžių „[arba] <…> arba“ vartojimas šiuo klausimu nėra lemiamas [21]. Šis žodžių junginys vienodai galėtų reikšti ir tai, kad Europolo atsakomybė yra alternatyva atitinkamos valstybės narės atsakomybei arba kad nukentėjusysis dėl visos žalos gali pasirinktinai kreiptis į atitinkamą instituciją arba į atitinkamą valstybę narę.

40. Antra, šioje nuostatoje pateikta nuoroda į SESV 340 straipsnį taip pat nėra lemiama ir, atsižvelgiant į pastarojoje nuostatoje daromą nuorodą į „bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus“, kyla būtinybė pateikti lyginamąjį aiškinimą, kurį pateiksiu toliau, aiškindamas šią nuostatą teleologiškai [22].

41. Antra, dėl Europolo reglamento 50 straipsnio 1 dalies *konteksto* pažymėtina, pirma, jog Europolo reglamento 56 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad Europolui taikomos bendrosios sutartinės ir deliktinės atsakomybės taisyklės, taikomos Sąjungos institucijoms, agentūroms ir įstaigoms, „išskyrus taisykles dėl atsakomybės už neteisėtą duomenų tvarkymą“. Dėl tokio neteisėto duomenų tvarkymo šio reglamento 57 konstatuojamoji dalis nebegalėtų būti labiau

[17] Žr. 2019 m. rugsėjo 10 d. Sprendimą *HTTS / Taryba* (C-123/18 P, EU:C:2019:694, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[18] 1999 m. rugsėjo 9 d. Sprendimas *Lucaccioni / Komisija* (C-257/98 P, EU:C:1999:402, 63 punktas); taip pat 2020 m. kovo 12 d. Nutartis *EMB Consulting ir kt. / ECB* (C-571/19 P, nepaskelbta Rink., EU:C:2020:208, 29 punktas).

[19] Žr., be kita ko, *European Group on Tort Law* (EGTL) (Europos civilinės atsakomybės grupė) Europos civilinės atsakomybės principų (mėginimas kodifikuoti Europos civilinės atsakomybės teisės principus remiantis nacionalinių sistemų palyginimu) 9:101 straipsnį, skelbiama adresu http://www.egtl.org/PETLFrench.html. Dėl Teisingumo Teismo pateiktos solidariosios atsakomybės sąvokos apibrėžties (byla dėl sutarties) žr. 2017 m. gegužės 18 d. Sprendimą *Latvijas Dzelzceļš* (C-154/16, EU:C:2017:392, 85 punktas), kuriame Teisingumo Teismas pabrėžė, kad iš paties solidariosios atsakomybės pobūdžio matyti, kad kiekvienas skolininkas atsako už visą skolos sumą ir kad kreditorius iš esmės gali pasirinkti reikalauti vieno ar kelių skolininkų sumokėti tą skolą.

[20] 2023 m. kovo 16 d. Sprendimas *Towercast* (C-449/21, EU:C:2023:207, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[21] Tas pats pasakytina ir apie kitas šios nuostatos kalbines versijas. Be versijos prancūzų kalba, t. y. šios išvados originalo kalba („soit d'Europol <…>, soit de l'État membre“), žr., be kita ko, versijas graikų kalba („είτε εκ μέρους της Ευρωπόλ <…>, είτε εκ μέρους του κράτους μέλους“), anglų kalba („either from Europol <…> or from the Member State“) ir italų kalba („da Europol <…> o dallo Stato membro“).

[22] Abu metodai glaudžiai susiję (doktrinoje žr. Lenaerts, K. ir Gutiérrez-Fons, J. A., „Les méthodes d'interprétation de la Cour de justice de l'Union européenne“, Briuselis, Bruylant, 2020, p. 104).

aiški, nes joje nurodyta, kad „Europolas ir valstybė narė, kurioje įvyko įvykis, dėl kurio buvo padaryta žala, turėtų būti solidariai atsakingi“, kadangi „atitinkamam [fiziniam] asmeniui gali būti neaišku, ar dėl neteisėto duomenų tvarkymo patirtą žalą lėmė Europolo veiksmai[,] ar valstybės narės veiksmai“.

42. Šiuo klausimu pagal suformuotą jurisprudenciją Sąjungos teisės akto preambulė neturi privalomosios teisinės galios ir ja negali būti remiamasi nei nukrypstant nuo atitinkamo akto nuostatų, nei aiškinant nuostatas akivaizdžiai jų formuluotei priešinga prasme [23]. Vis dėlto, nepaisant šių ribų, konstatuojamosios dalys yra svarbus aiškinimo elementas, galintis atskleisti šio akto rengėjo valią [24].

43. Vadinasi, kadangi Europolo reglamento 57 konstatuojamojoje dalyje aiškiai išreikštas Sąjungos teisės aktų leidėjo ketinimas sudaryti palankesnes sąlygas nukentėjusiajam nustatant solidariąją Europolo ir atitinkamos valstybės narės atsakomybę nesikerta su šio reglamento 50 straipsnio formuluote, darau išvadą, kad šis straipsnis gali (ir turi) būti aiškinamas atsižvelgiant į šią konstatuojamąją dalį.

44. Šią išvadą patvirtina Europolo reglamento 50 straipsnio 2 dalis, pagal kurią Europolo valdyba nagrinėja visus Europolo ir valstybių narių nesutarimus dėl to, kas turi prisiimti didžiausią atsakomybę už asmeniui sumokėtą kompensaciją pagal šio reglamento 50 straipsnio 1 dalį.

45. Antra, dėl Europolo argumento, kad sąvoka „asmens duomenų tvarkymas“, kaip ji suprantama pagal Europolo reglamento 50 straipsnį, iš esmės neapima jo vykdomos apelianto mobiliųjų telefonų perėmimo ir atkodavimo veiklos, nesuprantu, kodėl šioje byloje Europolo vykdoma atkodavimo veikla nepatenka į SESV 88 straipsnio 2 dalies a punkte pateiktą apibrėžtį, pagal kurią Europolo užduotys gali apimti „informacijos, ypač perduotos valstybių narių valdžios institucijų arba trečiųjų šalių institucijų ar organų, rinkimą, kaupimą, apdorojimą, analizavimą ir keitimąsi ja“ [25], ir Europolas to nepaaiškina.

46. Trečia, man atrodo akivaizdu, kad vienas iš Europolo reglamento *tikslų*, kaip matyti iš jo 57 konstatuojamosios dalies, yra siekis, taikant solidariąją Europolo ir atitinkamos valstybės narės atsakomybę, sudaryti palankesnes sąlygas asmeniui, nukentėjusiam dėl neteisingo duomenų

[23] Žr., be kita ko, 2014 m. birželio 19 d. Sprendimą *Karen Millen Fashions* (C-345/13, EU:C:2014:2013, 31 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[24] Žr. 2022 m. gegužės 19 d. Sprendimą *Spetsializirana prokuratura (Kaltinamojo, kuris slapstosi, bylos nagrinėjimas)* (C-569/20, EU:C:2022:401, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Informaciniais tikslais taip pat žr. *Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos bendrąjį praktinį vadovą asmenims, rengiantiems Europos Sąjungos teisės aktus*, Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2015. Pagal šio dokumento 10 punkto pavadinimą konstatuojamųjų dalių „tikslas yra glaustai išdėstyti pagrindines dėstomosios dalies nuostatas“.

.

[25] Be to, šioje byloje Europolo atliktas asmens duomenų tvarkymas taip pat galėtų patekti į 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2018/1725 dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018, p. 39), 3 straipsnio 1, 2 ir 3 punktuose numatytas apibrėžtis „asmens duomenys“, „operatyviniai asmens duomenys“ ir „duomenų tvarkymas“. Nors tiesa, kad pagal Reglamento 2018/1725 2 straipsnio 3 dalį šis reglamentas netaikomas, be kita ko, Europolo atliekamam operatyvinių asmens duomenų tvarkymui, kol Europolo reglamentas nepritaikytas pagal pirmojo reglamento 98 straipsnį, man atrodo, kad, nesant *ad hoc* apibrėžčių Europolo reglamente, šioje byloje nagrinėjamomis sąvokų apibrėžtimis galima remtis kaip aiškinimo kriterijais. Be to, sąvokų „asmens duomenys“ ir „duomenų tvarkymas“ apibrėžtys atitinka 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016, p. 1; klaidų ištaisymas OL L 74, 2021, p. 35; OL L 127, 2018, p. 2) 4 straipsnio 1 ir 2 punktuose pateiktas apibrėžtis, tačiau, remiantis šio reglamento 2 straipsnio 2 dalies d punktu, jis netaikomas, be kita ko, asmens duomenų tvarkymui, kurį kompetentingos valdžios institucijos atlieka nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, nustatymo ar patraukimo baudžiamojon atsakomybėn už jas tikslais.

tvarkymo, pareikšti ieškinį dėl žalos atlyginimo. Šią poziciją patvirtina nagrinėjamos nuostatos genezė ir jos lyginamasis aiškinimas atsižvelgiant į valstybių narių įstatymams būdingus bendruosius principus.

47. Šiuo klausimu dėl, pirma, Europolo reglamento 50 straipsnio genezės pažymiu, kad pačios šio straipsnio ir 57 konstatuojamosios dalies formuluotės kyla iš pradinio Komisijos pasiūlymo [26], o tai patvirtina aiškinimą, kad į minėtą straipsnį perkeliamas šioje konstatuojamojoje dalyje išreikštas Sąjungos teisės aktų leidėjo ketinimas nustatyti tam tikros formos solidariąją Europolo ir atitinkamos valstybės narės atsakomybę [27].

48. Be to, priešingai, nei teigia Europolas, ši nuostata negali būti taikoma tik Sąjungos ir valstybės narės kartu padarytos žalos atveju, nes, mano nuomone, tokiu atveju jurisdikciją turintis teismas turi nuspręsti dėl atitinkamos žalą sukėlusių subjektų ar asmenų atsakomybės [28].

49. Antra, dėl Europolo reglamento 50 straipsnio 1 dalies lyginamojo aiškinimo primenu, kad pagal šią nuostatą nukentėjusysis gali remtis Europolo atsakomybe „pagal SESV 340 straipsnį“, kurio antroje pastraipoje daroma nuoroda į valstybių narių įstatymams būdingus bendruosius principus [29].

50. Šiuo klausimu man atrodo, kad esama tam tikros valstybių narių teisės sistemų konvergencijos, kiek tai susiję su solidariosios atsakomybės buvimu tais atvejais, kai ta pati žala priskiriama keliems asmenims [30]. Be to, tą patį patvirtina Europos civilinės atsakomybės principai [31].

51. Dar norėčiau pažymėti, kad Sąjungos duomenų tvarkymo srities teisei nėra svetimas solidariosios atsakomybės mechanizmas, nes tokia atsakomybė nustatyta, be kita ko, Reglamento 2016/679 82 straipsnio 4 dalyje, kai tame pačiame duomenų tvarkymo procese dalyvauja daugiau nei vienas duomenų valdytojas [32].

[26] Europolo reglamento 57 konstatuojamoji dalis ir 50 straipsnis iš esmės atitinka pradinio Komisijos pasiūlymo (2013 m. kovo 27 d. COM(2013) 173 *final*) 47 konstatuojamąją dalį ir 52 straipsnį.

[27] Vis dėlto nepritariu apelianto argumentui, kuris taip pat grindžiamas Europolo reglamento teisėkūros istorija, kad šiuo reglamentu nukentėjusiajam negalėjo būti užtikrinta mažesnė apsauga, nei užtikrinta ankstesniais teisės aktais (žr. šios išvados 11 išnašą). Man atrodo įtikinamesnė Europolo pozicija, kad ta aplinkybė, jog ankstesniuose teisės aktuose atitinkama valstybė narė buvo laikoma išimtinai atsakinga už bet kokią žalą, atsiradusią dėl duomenų saugojimo ar tvarkymo, įskaitant susijusią su Europolo veiksmais, buvo grindžiama tuo, kad tuo metu, kai buvo priimti šie teisės aktai (t. y. iki Lisabonos sutarties įsigaliojimo), Europolo veiksmai nepriklausė Sąjungos teismo jurisdikcijai.

[28] Turint omenyje tai, kad, kaip primena Europolas, pagal jurisprudenciją Sąjungos teismas, prieš priimdamas sprendimą, turi palaukti, kol nacionalinis teismas pirmas priims sprendimą (žr. 1967 m. liepos 14 d. Sprendimo *Kampffmeyer ir kt. / Komisija*, 5/66, 7/66, 13/66–16/66 ir 18/66–24/66, nepaskelbtas Rink., EU:C:1967:31, 344 punktą). Šį punktą išsamiau paaiškinsiu šios išvados 33 išnašoje.

[29] Europolo reglamento 49 straipsnyje labai panašiai nurodyta, kad Europolas, „vadovaudamasis bendraisiais principais, kurie yra bendri valstybių narių įstatymuose įtvirtinti principai“, atlygina bet kokią žalą, kurią jo padaliniai ar personalas padarė vykdydami savo pareigas.

[30] Kaip pavyzdį nurodysiu *Bürgerliches Gesetzbuch* (Vokietijos civilinis kodeksas) 840 straipsnį, *Αστικού Κώδικα* (Graikijos civilinis kodeksas) 926 straipsnį ir *Codice civile* (Italijos civilinis kodeksas) 2055 straipsnį. Regis, į šią galimybę taip pat atsižvelgta *common law* sistemose (žr. Van Dam, C., „Causation“, *European Tort Law*, Oksfordas, 2013, p. 331). Šiuo klausimu taip pat žr. civilinės atsakomybės Prancūzijos teisės sistemoje reformos projekto 1265 straipsnį, nes bet kuriuo atveju atrodo, kad jos teismų praktikoje jau buvo nustatyta vadinamoji „in solidum“ solidariosios atsakomybės pareiga (doktrinoje žr. Ligüerre, C. G., „Responsabilité solidaire et canalisation de la responsabilité“, *Revue des contrats*, Nr. 4, 2019, p. 252).

[31] Toks principas numatytas, be kita ko, Europos civilinės atsakomybės teisės principų 9:101 straipsnyje (žr. European Group on Tort Law, „Principles of European Tort Law. Text and Commentary“, *SpringerWienNewYork*, 2005, p. 206).

[32] Šioje nuostatoje numatyta, kad tais atvejais, kai tame pačiame duomenų tvarkymo procese dalyvauja daugiau nei vienas duomenų valdytojas ar duomenų tvarkytojas arba dalyvauja abu – duomenų valdytojas ir duomenų tvarkytojas – ir kai jie yra atsakingi už bet kokią dėl tokio tvarkymo sukeltą žalą, laikoma, kad kiekvienas duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas atsako už visą žalą, kad būtų užtikrinta veiksminga kompensacija duomenų subjektui, o visiškai atlyginęs patirtą žalą asmuo gali pagal minėto reglamento 82 straipsnio 5 dalį reikalauti iš kitų valdytojų atlyginti žalą, atitinkančią jų atsakomybės už padarytą žalą dalį. Pagal to paties reglamento 2 straipsnio 2 dalies d punktą ši nuostata šiuo atveju negali būti taikoma.

52. Suabejoti tokia išvada neleidžia jurisprudencijoje įtvirtintas principas, pagal kurį tais atvejais, kai konkuruoja Sąjungos ir valstybės narės atsakomybė, tariamai žalą patyrę privatūs asmenys pirmiausia turi kreiptis į nacionalinius teismus [33]. Nors šis principas taikomas bendrosios atsakomybės situacijoms, taikomas solidariosios atsakomybės situacijoms jis taptų neveiksmingas.

53. Taigi manau, jog Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nepripažino, kad Europolo reglamento 50 straipsnio 1 dalyje, aiškinamoje atsižvelgiant į šio reglamento 57 konstatuojamąją dalį, nustatyta Europolo ir atitinkamos valstybės narės solidariosios atsakomybės už žalą, patirtą dėl neteisėto duomenų tvarkymo dėl Europolo arba šios valstybės narės veiksmų, sistema.

54. Taigi siūlau apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą pripažinti pagrįstu.

55. Vadinasi, skundžiamą sprendimą reikia panaikinti tiek, kiek jame atmestas bet koks priežastinis ryšys tarp apelianto nurodytos žalos ir galimų Europolo veiksmų, motyvuojant vien tuo, kad tam tikrą laikotarpį aptariamuose mobiliojo ryšio telefonuose esančius duomenis turėjo ir Europolas, ir Slovakijos valdžios institucijos.

56. Atsižvelgdamas į tai, norėčiau pažymėti, jog tam, kad Europolą būtų galima laikyti solidariai atsakingu už nurodytą žalą, dar reikia nustatyti, be kita ko, priežastinį ryšį tarp nurodomo elgesio ir šios žalos [34]. Norint pripažinti solidariąją atsakomybę, būtina, kad skirtingi žalą sukėlę įvykiai būtų tokio pobūdžio, kad dėl jų būtų kilusi nurodyta žala, nesvarbu, koks pažeidimas buvo tiesioginė ir lemiama šio įvykio priežastis [35].

57. Tiesa, kad šio priežastinio ryšio buvimas nagrinėjamu atveju grindžiamas argumentais, išdėstytais apeliacinio skundo antrajame–ketvirtajame ir šeštajame pagrinduose.

58. Vis dėlto, kadangi skundžiamame sprendime Bendrasis Teismas iš esmės konstatavo tik tai, kad tarp Europolo veiksmų ir nurodytos žalos nėra „išimtinio“ priežastinio ryšio, ir kadangi ši analizė neleidžia įvertinti, ar esama tokio priežastinio ryšio, koks yra būtinas solidariosios atsakomybės atveju, manau, kad jei Teisingumo Teismas nuspręstų pritarti pirmajam apeliacinio skundo pagrindui, skundžiamą sprendimą reikėtų panaikinti ir grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kiek tai susiję su pirmuoju reikalavimu pirmojoje instancijoje, kad šis priimtų sprendimą dėl priežastinio ryšio esant solidariajai atsakomybei ir prireikus dėl kitų Sąjungos ir jos institucijų ar įstaigų deliktinės atsakomybės sąlygų [36].

[33] Konkrečiau kalbant, dar septintojo dešimtmečio jurisprudencijoje Sąjungos teismas yra nusprendęs, kad jei pareikšti du ieškiniai dėl tos pačios žalos atlyginimo, vienas valstybei narei nacionaliniame teisme, o kitas – Sąjungai Sąjungos teisme, prieš nustatant žalos, už kurią bus atsakinga Sąjunga, dydį gali prireikti palaukti, kol nacionalinis teismas priims sprendimą dėl galimos valstybės narės atsakomybės tam, kad ieškovui dėl skirtingų dviejų teismų vertinimų nebūtų atlyginta nepakankamai ar neteisingai (žr. 1967 m. liepos 14 d. Sprendimą *Kampffmeyer ir kt. / Komisija*, 5/66, 7/66, 13/66–16/66 ir 18/66–24/66, nepaskelbtas Rink., EU:C:1967:31; 1967 m. lapkričio 30 d. Sprendimą *Becher / Komisija*, 30/66, EU:C:1967:44 ir 2006 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *É. R. ir kt. / Taryba ir Komisija*, T-138/03, EU:T:2006:390, 42 punktą). Doktrinoje žr. Lenaerts, K. ir kt., „ES Procedural Law“, Oxford University Press, 2014, p. 506 ir 507.

[34] Netgi nesant Sąjungos teisei būdingos priežastinio ryšio sąvokos (žr. Van Dam, C., „European tort law“, Oksfordas, 2013, p. 321; Gutman, K., „The non-contractual liability of the European Union: principle, practice and promise“, *Research handbook on ES tort law*, 2017, p. 26–60, visų pirma p. 57), man atrodo, kad valstybių narių nacionalinėse teisinėse sistemose solidariosios atsakomybės atveju reikalaujama šio elemento (žr., be kita ko, Infantino, M. ir Zervogianni, E., „Causation in European Tort Law“, *The American Journal of Comparative Law*, Kembridžas, 2017, p. 652 ir 653).

[35] Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad nei SESV 340 straipsnio antra pastraipa, nei su solidariąja atsakomybe susiję principai, kylantys iš valstybių narių įstatymams būdingų bendrųjų principų, neleidžia nustatyti Sąjungos institucijos ar organo atsakomybės, nesant priežastinio ryšio tarp jų veiksmų ir tariamos žalos.

[36] Žr. šios išvados 34 punktą.

59. Vis dėlto, jeigu Teisingumo Teismas nesutiktų su mano siūloma išeitimi, toliau taip pat išnagrinėsiu kitus apeliacinio skundo pagrindus [37].

b) Dėl apeliacinio skundo antrojo pagrindo, grindžiamo nacionalinės teisės, kuria reglamentuojamas tyrimo bylos medžiagos turinys, aiškinimo klaida

60. Antrajame pagrinde apeliantas nurodo, kad, priešingai nei nacionalinės teisės normos, kuriose patikslintas tyrimo bylos medžiagos turinys [38], 2018 m. spalio 23 d. protokolas nebuvo su juo susijusio tyrimo bylos medžiagos dalis, o tai turėjo įtakos jo patikimumui.

61. Skundžiamame sprendime Bendrasis Teismas 2018 m. spalio 23 d. protokolu grindė išvadą, kad nuo šios datos Europolas nebuvo vienintelis subjektas, turintis aptariamuose mobiliojo ryšio telefonuose buvusius duomenis, nes Slovakijos valdžios institucijos taip pat turėjo šiuos duomenis [39].

62. Atsakydamas į apelianto abejonę dėl minėto protokolo autentiškumo Bendrasis Teismas nusprendė, kad galimas šio dokumento neįtraukimas į baudžiamosios bylos medžiagą pats savaime negali turėti poveikio jo autentiškumui ir kad apeliantas neteigė, jog protokolas buvo pakeistas [40].

63. Šiuo klausimu man atrodo, kad apelianto argumentas dėl galimo nacionalinių taisyklių, susijusių su bylos turiniu (beje, jos nesusijusios su į šią bylą įtrauktų dokumentų autentiškumu), pažeidimo yra nereikšmingas, nes jo nepakanka įrodyti, kad Bendrasis Teismas padarė klaidą, kai vertino 2018 m. spalio 23 d. protokolo galiojimą, ir juo labiau kad jis iškraipė šį įrodymą, nes neatsižvelgė į apelianto pirmojoje instancijoje nurodytus nacionalinės teisės aktus. Reikėtų skirti, viena vertus, galimą šio protokolo neatitiktį nacionalinėms taisyklėms dėl bylos medžiagos turinio, nes tai atitinkamu atveju turėtų įtakos minėto protokolo, kaip bylos medžiagos sudedamosios dalies [41], galiojimui, ir, kita vertus, to paties protokolo buvimą (taigi ir autentiškumą) ir jo galimą įrodomąją galią šioje byloje.

64. Be to, atsižvelgiant į tai, kad nacionalinės teisės aktai, kuriais remiasi apeliantas, siekdamas paneigti nagrinėjamo protokolo įrodomąją galią, yra akivaizdžiai nereikšmingi šiai bylai, negalima pritarti apelianto pateiktam argumentui, susijusiam su skundžiamo sprendimo motyvavimo stoka šiuo klausimu.

65. Taigi siūlau atmesti apeliacinio skundo antrąjį pagrindą.

[37] Pažymint, kad jeigu Teisingumo Teismas pritartų mano siūlymui pripažinti pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą pagrįstu, o antrasis, trečiasis ir ketvirtasis pagrindai būtų pripažinti nereikšmingais, Bendrasis Teismas bet kuriuo atveju turėtų peržiūrėti savo vertinimą dėl priežastinio ryšio buvimo.

[38] Slovakijos teisingumo ministerijos dekrete Nr. 618/2005 nustatytos taisyklės.

[39] Žr. skundžiamo sprendimo 68 ir 84 punktus. Bendrasis Teismas įvertino šio dokumento įrodomąją galią, remdamasis laisvo įrodymų vertinimo principu ir atsižvelgdamas į jo jurisprudencijoje (t. y. 2018 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *Iran Insurance / Taryba*, T-558/15, EU:T:2018:945, 153 ir 154 punktuose ir juose nurodytoje jurisprudencijoje) nurodytus veiksnius (žr. skundžiamo sprendimo 80 punktą), konstatavęs, kad nagrinėjamame protokole buvo tiksliai nurodyti dokumentai ir duomenys, kuriuos Europolo pareigūnas perdavė NAKA pareigūnui, bylos medžiaga, su kuria buvo siejami šie dokumentai ir įrodymai, jų perdavimo būdas, aptariamų pareigūnų pareigos ir perdavimo data ir laikas (žr. skundžiamo sprendimo 79–81 punktus).

[40] Žr. skundžiamo sprendimo 71 ir 77 punktus. Be to, Bendrasis Teismas pažymėjo, kad tas pats protokolas buvo surašytas ant oficialaus NAKA blanko, jame buvo identifikuota byla ir jis buvo datuotas ir pasirašytas NAKA pareigūno, nurodžius jo vardą ir pavardę ir pažymėjus, kad jis gavo atitinkamą standųjį diską iš Europolo pareigūno, nurodžius ir jo vardą bei pavardę (skundžiamo sprendimo 76 punktas), ir šių aplinkybių apeliantas neginčija.

[41] Be to, pažymiu, jog Slovakijos Respublika savo įstojimo į bylą paaiškinime neigia apelianto argumentą, kad pagal nacionalinės teisės aktus nagrinėjamas protokolas turėjo būti įtrauktas į tyrimo bylos medžiagą, ir patikslina, kad pagal šiuos teisės aktus kai kurie procesiniai dokumentai nėra įtraukiami į pirminę tyrimo bylos medžiagą, bet saugomi kitame šios bylos egzemplioriuje.

c) Dėl apeliacinio skundo trečiojo pagrindo, grindžiamo fakto klaidomis vertinant priežastinį ryšį, kiek tai susiję su pirmuoju reikalavimu pirmojoje instancijoje

66. Trečiajame apeliacinio skundo pagrinde apeliantas teigia, pirma, kad 2018 m. spalio 23 d. protokolas (kurio autentiškumas irgi yra ginčijamas) įrodo tik „preliminarių rezultatų“ perdavimą duomenų įgijimo ir gavimo forma, o tai neįrodo, kad taip buvo perduoti ir „pranešimai“, kurie yra šios bylos dalykas [42].

67. Šiuo klausimu pažymiu, jog skundžiamo sprendimo 68 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad minėto protokolo parengimo dieną Europolas nebebuvo vienintelis subjektas, turintis ginčijamus duomenis, kurie nuo šios datos buvo prieinami Slovakijos valdžios institucijoms [43].

68. Man atrodo, apelianto abejonių, susijusių su tiksliu duomenų, kuriuos Europolas perdavė Slovakijos valdžios institucijoms, turiniu ir jo nesutikimu su Bendrojo Teismo pateiktu 2018 m. spalio 23 d. protokolo frazės „preliminarūs rezultatai“ aiškinimu, nepakanka, kad būtų galima nustatyti faktinių aplinkybių ar vertinimo klaidas, dėl kurių Bendrasis Teismas iškraipė įrodymus.

69. Antra, apeliantas teigia, jog Bendrasis Teismas neįrodė, kad Europolas niekada nedisponavo ginčijamais pranešimais atkoduota forma [44], kad net užkoduotų duomenų nutekėjimas galėjo sukelti tariamą žalą po to, kai neįgaliotas trečiasis asmuo juos atkodavo [45], ir kad nagrinėjamu atveju duomenis buvo labai lengva atkoduoti, nes Europolas jau buvo gavęs rinkmenas su susijusiais slaptažodžiais.

70. Nors, kaip teigia apeliantas, negalima atmesti galimybės, kad ginčijami duomenys galėjo būti nutekinti net užkoduota forma, jis nenurodė jokių įrodymų ar įkalčių, kurie leistų daryti prielaidą, kad šie duomenys nutekėjo, kai aptariamais mobiliaisiais telefonais disponavo Europolas [46], ir juo labiau kad Bendrojo Teismo vertinimas, pagal kurį ginčijami pranešimai buvo nutekinti ne dėl užkoduotų duomenų, yra klaidingas dėl iškraipytų įrodymų [47].

[42] Apeliantas priduria, kad skundžiamo sprendimo 67 punkte nurodyta mobiliųjų telefonų restitucija šiuo klausimu jau nebeturi reikšmės, nes reikia atsižvelgti ne į šiuos mobiliuosius telefonus, bet į juose esančius duomenis. Be to, tai, kad Slovakijos prokuratūra nuo 2019 m. balandžio 1 d. turėjo ginčijamus pranešimus, nereiškė, kad būtent ji atskleidė šiuos duomenis.

[43] Tai patvirtino apelianto nurodyta aplinkybė, kad 2019 m. balandžio 1 d. Slovakijos teisėsaugos institucijos panaudojo ginčijamus duomenis.

[44] Šiuo klausimu apeliantas ginčija Bendrojo Teismo išvadą, grindžiamą Europolo pareigūno parodymais Slovakijos baudžiamųjų bylų teisme (žr. skundžiamo sprendimo 82 punktą), kad Europolas tik „įgijo ir gavo“ mobiliųjų telefonų duomenis užkoduota forma, o Slovakijos valdžios institucijos juos atkodavo (žr. skundžiamo sprendimo 87 punktą). Apelianto teigimu, tokie Europolo atlikti įgijimo ir gavimo veiksmai apėmė rinkmenų ir susijusių slaptažodžių parsisiuntimą, o tai bet kuriam asmeniui būtų leidę lengvai atkoduoti aptariamus duomenis.

[45] Šiuo klausimu apeliantas taip pat nurodo pagrindą, susijusį su motyvų nenurodymu, nes Bendrasis Teismas nepaaiškino, kodėl duomenų, kurie galėjo būti nutekinti užkoduota forma, negalėjo atkoduoti trečiasis asmuo. Vis dėlto man atrodo, kad šioje byloje Bendrasis Teismas pakankamai teisiškai paaiškino savo poziciją, kad Europolas nėra atsakingas, nes neturėjo ginčijamų pranešimų atkoduotų, o klausimas, ar šis teiginys pagrįstas, susijęs su motyvų pagrįstumu.

[46] Taigi apelianto argumentas yra tik spekuliacija. Be to, apeliantas pats pripažįsta, kad sunku nustatyti, ar atsakomybė už žalą tenka Europolui, ar atitinkamai valstybei narei, ir dėl šios priežasties reikalauja solidariosios šių dviejų subjektų atsakomybės.(žr. pirmąjį ir penktąjį apeliacinio skundo pagrindus).

[47] Reikia patikslinti, kad jei būtų nustatyta, jog Europolas niekada nedisponavo ginčijamais pranešimais atkoduota forma, tai būtų svarbus rodiklis, kad tarp Europolo elgesio ir nurodomos žalos nėra „neišimtinio“ priežastinio ryšio, ir dėl to būtų galima atmesti šio priežastinio ryšio buvimą ir Europolo solidariosios atsakomybės atveju. Vis dėlto, mano nuomone, tai yra faktinių aplinkybių vertinimo klausimas, o šį vertinimą pirmiausia turėtų atlikti Bendrasis Teismas.

71. Trečia, apeliantas pakartoja teiginį, kad 2018 m. spalio 23 d. protokolas buvo surašytas atgaline data ir Bendrasis Teismas jį atmetė kaip nepagrįstą jokiais *prima facie* įrodymais [48], ir nepateikia daugiau informacijos, kuri leistų daryti išvadą, kad Bendrasis Teismas iškraipė faktines aplinkybes [49].

72. Ketvirta, apeliantas priduria, kad aptariami mobilieji telefonai buvo perduoti siekiant įgyti ir gauti duomenis be išankstinio teismo arba nepriklausomo administracinio subjekto sutikimo, o tai įrodo priežastinio ryšio buvimą.

73. Šiuo klausimu man sunku suprasti, kaip vien galimas normų, susijusių su ginčijamų duomenų įgijimu ir gavimu, pažeidimas galėtų įrodyti ryšį tarp šio įgijimo ar gavimo ir tų duomenų nutekėjimo į viešumą [50].

74. Mano nuomone, to, kad ginčijamus duomenis Europolas perdavė Slovakijos valdžios institucijoms, pakanka, kad būtų paneigtas „išimtinis“ priežastinis ryšys tarp šių duomenų nutekėjimo ir Europolo elgesio, nepaisant to, ar Europolas turėjo šiuos duomenis užkoduota, ar atkoduota forma, ir galimo jų atkodavimo lygio [51].

75. Taigi apeliacinio skundo trečiąjį pagrindą siūlau atmesti.

d) Dėl apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo, grindžiamo motyvų nenurodymu ir teisės klaidomis, kiek tai susiję su įrodymų vertinimu, įrodymų iškraipymu ir teisės į gynybą pažeidimu

76. Apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo pirmoje dalyje apeliantas priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad jis nemotyvavo savo išvados, jog Europolo reglamento 50 straipsnio 1 ir 2 dalys negali būti laikomos solidariosios atsakomybės pagrindu, ir pažeidė su įrodinėjimo pareiga susijusias taisykles.

77. Iš šios išvados 24–53 punktuose atliktos analizės matyti, kad Bendrojo Teismo motyvai leido apeliantui suprasti priežastis, dėl kurių jis nusprendė, kad Europolo reglamento 50 straipsnis nėra solidariosios atsakomybės pagrindas, ir pateikti tai paneigiančius argumentus. Mano nuomone, tai taip pat leidžia Teisingumo Teismui vykdyti teisminę kontrolę.

78. Apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo antroje dalyje apeliantas iš esmės teigia, kad Bendrasis Teismas perkėlė įrodinėjimo pareigą, kai įpareigojo jį pirmojoje instancijoje įrodyti, kad informacija nutekėjo iš Europolo tarnybų.

79. Skundžiamame sprendime Bendrasis Teismas padarė išvadą, jog apeliantas nepateikė priežastinio ryšio tarp tariamos žalos ir galimų Europolo veiksmų įrodymų ir kad to pakako, kad būtų atmesta bet kokia Europolo atsakomybė, kaip tai suprantama pagal SESV 340 straipsnį.

[48] Skundžiamo sprendimo 74 ir 75 punktai.

[49] Apeliantas nepaaiškina, kaip duomenys iš dviejų aptariamų mobiliųjų telefonų buvo gauti po 2018 m. spalio 23 d. protokolo surašymo ir, beje, neteigia, kad ginčijo šį tariamą pakeitimą baudžiamųjų bylų teisme. Be to, tos aplinkybės, kad atsakovė pateikė tik 2018 m. spalio 23 d. protokolo nuotrauką, nepakanka įrodyti, kad jis buvo surašytas atgaline data, nei juo labiau fakto, kad, to nekonstatavęs, Bendrasis Teismas iškraipė šį įrodymą.

[50] Taip pat žr. šios išvados 63 punktą.

[51] Remiantis Europolo ir Slovakijos valdžios institucijų aptariamų duomenų tarpusavio dalijimusi negalima nustatyti, kad aptariamais mobiliaisiais telefonais ir juose esančiais įrašais disponavo tik Europolas, kaip Bendrasis Teismas nustatė skundžiamo sprendimo 64 ir 65 punktuose.

80. Mano nuomone, Bendrojo Teismo vertinimas buvo atliktas iš esmės teisingai, atsižvelgiant į suformuotą jurisprudenciją, pagal kurią šalis, ginčijanti Sąjungos deliktinę atsakomybę, turi pateikti įtikinamų įrodymų, kad tarp atitinkamos institucijos veiksmų ir nurodytos žalos yra pakankamai tiesioginis priežastinis ryšys [52].

81. Apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo trečioje dalyje apeliantas priekaištauja Bendrajam Teismui dėl to, kad jis kaip į įrodymą neatsižvelgė į su apeliantu susijusios nacionalinės baudžiamosios bylos tyrimo medžiagą ir Slovakijos teisingumo ministerijos dekretą [53], kuriame nustatytas šios bylos medžiagos turinys. Iš esmės apeliantas pakartoja antrajame pagrinde nurodytą argumentą, kad 2018 m. spalio 23 d. protokolas turėjo būti įtrauktas į su juo susijusio baudžiamosios bylos tyrimo medžiagą, kaip reikalaujama tame dekrete.

82. Šiuo klausimu pakanka priminti, kad, kaip jau pažymėjau analizuodamas antrąjį pagrindą, apelianto argumentas, grindžiamas galimu nacionalinės teisės normų, susijusių su bylos medžiaga, pažeidimu, neturi reikšmės, nes galima šio protokolo neatitiktis nacionalinėms taisyklėms, susijusioms su bylos medžiaga, neturėtų įtakos minėto protokolo įrodomajai galiai šioje byloje [54].

83. Dėl argumento, pagal kurį tai, kad Europolas teigė, jog 2018 m. spalio 23 d. protokolo nuotrauka įrodo, kad jis neturėjo šio protokolo ir gavo jį iš Slovakijos valdžios institucijų vykstant teismo procesui, reikia konstatuoti, kad, kaip paaiškino apeliantas, tai yra jo advokato „įsitikinimas“, kuris nėra pagrįstas jokia informacija ar įrodymais [55].

84. Apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo ketvirtoje dalyje apeliantas kaltina Bendrąjį Teismą jo teisės į gynybą pažeidimu, nes per 2021 m. birželio 30 d. posėdį jis negalėjo pareikšti nuomonės dėl 2018 m. spalio 23 d. protokolo surašymo atgaline data. Nors apeliantas to aiškiai nenurodo, atrodo, kad jis užsimena apie rungimosi principo pažeidimą.

85. Vis dėlto apeliantas nepaaiškina, kokiais argumentais ir įrodymais būtų galėjęs remtis, jei būtų buvę paisyta jo teisės į gynybą, ir kad, nesant tariamo rungimosi principo pažeidimo, jo argumentai būtų galėję pakeisti ginčo baigtį [56].

86. Be to, skundžiamo sprendimo 74–78 punktuose Bendrasis Teismas išreiškė savo poziciją dėl apelianto argumentų, susijusių su šiuo tariamu surašymu atgaline data ir, be kita ko, pažymėjo, kad šie argumentai nebuvo pagrįsti jokiais *prima facie* įrodymais ir kad dublike apeliantas neteigė, jog 2018 m. spalio 23 d. protokolas ar jo kopija buvo pakeisti.

87. Apeliantas tik pažymi, kad iki šiol nėra žinoma, kur yra 2018 m. spalio 23 d. protokolo originalas, kad jo nėra bylos medžiagoje, prie kurios jis turėtų būti pridėtas ir kad iš kitos baudžiamosios bylos dokumentų matyti, jog buvo bent du atskiri šio protokolo egzemplioriai.

[52] Žr. be kita ko, 2017 m. gegužės 30 d. Sprendimą *Safa Nicu Sepahan / Taryba* (C-45/15 P, EU:C:2017:402, 62 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Ši išvada, susijusi su bendru priežastinio ryšio įrodinėjimo pareigos, kuri taikoma bet kurioje instancijoje, kurioje pareikštas ieškinys dėl žalos atlyginimo, vertinimu, neturi įtakos vertinimui, susijusiam su Europolo atsakomybės vertinimu, atliktu nagrinėjant pirmąjį ir penktąjį apeliacinio skundo pagrindus. Jeigu, kaip siūlau šios išvados 24–54 punktuose, Teisingumo Teismas nuspręstų, kad nagrinėjamu atveju Europolas yra solidariai atsakingas su atitinkama valstybe nare, tai reikštų, kad Bendrasis Teismas, taikydamas klaidingą įrodinėjimo standartą (pagal kurį reikalaujama įrodyti „išimtinį“ priežastinį ryšį tarp Europolo vykdyto duomenų tvarkymo ir nurodytos žalos), pagrįstai perkėlė įrodinėjimo pareigą, susijusią su priežastiniu ryšiu, ieškovui pirmojoje instancijoje.

[53] Nors apeliantas to nepatikslina, jis tikriausiai turi omenyje Dekretą Nr. 618/2005, minimą antrajame apeliacinio skundo pagrinde.

[54] Žr. šios išvados 63 punktą.

[55] Tas pats pasakytina apie apelianto teiginį, kad aptariamo protokolo turinys buvo pakeistas, nes tai neįrodyta jokiais įrodymais (žr. šios išvados 49 išnašą).

[56] Šiuo klausimu žr. 2004 m. spalio 29 d. Nutartį *Ripa di Meana / Parlamentas* (C-360/02 P, EU:C:2004:690, 36 punktas).

88. Šiuo klausimu reikėtų pažymėti, kad pagal Teisingumo Teismo jurisprudencijoje įtvirtintą laisvo įrodymų vertinimo principą įrodymų įrodomosios galios nustatymas paliekamas Bendrojo Teismo diskrecijai[57], išskyrus atvejus, kai šie įrodymai iškraipomi, o pagal suformuotą Teisingumo Teismo jurisprudenciją iškraipymas turi būti akivaizdžiai matomas iš bylos medžiagos, nesant reikalo iš naujo įvertinti faktinių aplinkybių ir įrodymų[58], o šiuo atveju, mano nuomone, taip nėra.

89. Taigi siūlau atmesti ketvirtąjį apeliacinio skundo pagrindą.

3. Dėl pagrindų, grindžiamų neturtine žala, patirta dėl apelianto pavardės įtraukimo į „mafijos sąrašus“ (pirmojoje instancijoje pateiktas antrasis reikalavimas)

a) Dėl penktojo pagrindo, grindžiamo teisės klaida kvalifikuojant Europolo atsakomybę už netinkamą duomenų tvarkymą

90. Penktajame apeliacinio skundo pagrinde, kuriame daroma nuoroda į visą pirmąjį pagrindą, apeliantas iš esmės kaltina Bendrąjį Teismą tuo, kad jis nepripažino Europolo ir atitinkamos valstybės narės solidariosios atsakomybės už žalą, atsiradusią dėl neteisėto duomenų tvarkymo, ir taip pažeidė Europolo reglamento 57 konstatuojamosios dalies privalomąjį pobūdį.

91. Kaip matyti iš apeliacinio skundo pirmojo pagrindo analizės[59], Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nepripažino, kad Europolo reglamento 50 straipsnio 1 dalyje, aiškinamoje atsižvelgiant į šio reglamento 57 konstatuojamąją dalį, nustatyta Europolo ir atitinkamos valstybės narės solidariosios atsakomybės už žalą, patirtą dėl Europolo arba šios valstybės narės atlikto neteisėto duomenų tvarkymo, sistema.

92. Vis dėlto pažymėtina, kad, kiek tai susiję su antruoju reikalavimu, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 102 punkte padarė išvadą, jog apeliantas nepateikė jokių įrodymų, galinčių patvirtinti, kad Sąjungos institucija, visų pirma Europolas, sudarė ir tvarkė „mafijos sąrašus“, į kuriuos buvo įrašyta jo pavardė.

93. Mano nuomone, Bendrojo Teismo padaryta teisės klaida negali priversti suabejoti šia išvada, jeigu jos nepaneigia šeštajame pagrinde pateikti argumentai, kuriuos nagrinėsiu toliau.

94. Šiomis aplinkybėmis siūlau atmesti penktąjį apeliacinio skundo pagrindą kaip nereikšmingą.

b) Dėl apeliacinio skundo šeštojo pagrindo, grindžiamo fakto klaidomis vertinant priežastinį ryšį, kiek tai susiję su antruoju reikalavimu pirmojoje instancijoje

95. Šeštajame pagrinde apeliantas iš esmės teigia, kad niekas neleido Europolui nustatyti ryšio tarp jo paties ir vadinamųjų „mafijos sąrašų“.

[57] Šiuo klausimu žr. 2020 m. spalio 22 d. Sprendimą *EKETA / Komisija* (C-273/19 P, nepaskelbtas Rink., EU:C:2020:852, 69 punktas).

[58] Žr. 2018 m. lapkričio 6 d. Sprendimą *Scuola Elementare Maria Montessori / Komisija, Komisija / Scuola Elementare Maria Montessori ir Komisija / Ferracci* (C-622/16 P–C-624/16 P, EU:C:2018:873, 86 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

[59] Žr. šios išvados 33–53 punktus.

96. Vis dėlto, kaip pažymėjo Bendrasis Teismas, 2019 m. sausio 13 d. ataskaitoje [60] Europolas tik nurodė, kad apelianto pavardė, be kita ko, buvo „tiesiogiai susijusi su *vadinamaisiais mafijos sąrašais* ir *Panama Papers*“, neįrašė jo į jokį sąrašą ir konstatavo, kad iki šios ataskaitos parengimo paskelbtuose straipsniuose spaudoje jau buvo nurodyti galimi apelianto ryšiai su mafija [61].

97. Šios išvados nepaneigia apelianto argumentai, kuriuose iš esmės apsiribojama teiginiu, kad Europolas nepaaiškino priežasties, dėl kurios nustatė ryšį tarp apelianto ir „mafijos sąrašų“, ir kad taip elgdamasis jis pažeidė proporcingumo principą, nes „teisė turėti mafijos sąrašus“ neturi jokio pagrindo nei nacionalinėje, nei Sąjungos teisėje.

98. Šiais argumentais apeliantas remiasi neįrodyta prielaida, kad Europolas iš tikrųjų įrašė jį į šiuos „mafijos sąrašus“, ir neginčija skundžiamo sprendimo 102 punkte padarytos Bendrojo Teismo išvados, jog apeliantas nepateikė jokių įrodymų, galinčių patvirtinti, kad Sąjungos institucija, visų pirma Europolas, sudarė ir tvarkė „mafijos sąrašus“, į kuriuos buvo įrašyta jo pavardė.

99. Taigi siūlau atmesti šeštąjį apeliacinio skundo pagrindą ir atitinkamai atmesti apeliacinį skundą, kiek jis susijęs su pagrindais dėl pirmojoje instancijoje pateikto antrojo reikalavimo.

B. Dėl ieškinio pirmojoje instancijoje

100. Kaip matyti iš pirma pateiktos analizės, siūlau panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek jis susijęs su pirmuoju reikalavimu, ir atmesti apeliacinį skundą, kiek jis susijęs su antruoju reikalavimu.

101. Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnį, jei Teisingumo Teismas panaikina Bendrojo Teismo sprendimą, jis gali pats paskelbti galutinį sprendimą dėl ginčo, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti.

102. Manau, kad šioje byloje taip nėra.

103. Manau, kad Bendrojo Teismo padaryta teisės klaida, kai jis paneigė esant solidariąją Europolo ir atitinkamos valstybės narės atsakomybę už žalą, patirtą dėl neteisėto duomenų tvarkymo dėl Europolo ar šios valstybės narės veiksmų, reiškia, kad Bendrasis Teismas turi iš naujo įvertinti faktines aplinkybes, susijusias su priežastinio ryšio tarp Europolo elgesio ir apelianto nurodomos žalos buvimu [62] ir prireikus su kitomis Sąjungos ir jos institucijų ar įstaigų deliktinei atsakomybei taikomomis sąlygomis [63].

[60] Žr. šios išvados 11 punktą.

[61] Skundžiamo sprendimo 107 punktas.

[62] Kaip nurodyta šios išvados 56–58 punktuose, solidarioji atsakomybė nereiškia, kad tarp vieno iš atsakingų asmenų elgesio ir preziumuojamos žalos pagal bendras taisykles turi būti „išimtinis“ priežastinis ryšys (kaip šiuo atveju tai išnagrinėjo Bendrasis Teismas), bet tai reiškia, kad įvairūs deliktai gali sukelti nurodomą žalą.

[63] Žr. šios išvados 34 punktą.

C. Dėl bylinėjimosi išlaidų

104. Kadangi siūlau grąžinti bylą Bendrajam Teismui, pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 137 straipsnį, taikomą apeliaciniam procesui pagal šio reglamento 184 straipsnio 1 dalį, reikia atidėti sprendimo dėl šalių bylinėjimosi išlaidų, susijusių su apeliaciniu procesu, priėmimą.

VII. Išvada

105. Atsižvelgdamas į pirma išdėstytus argumentus, siūlau Teisingumo Teismui:

– panaikinti 2021 m. rugsėjo 29 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Kočner / Europolas* (T-528/20, nepaskelbtas Rink., EU:T:2021:631), kiek jis susijęs su pirmuoju reikalavimu,

– grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kad šis priimtų sprendimą dėl pirmojo reikalavimo esmės,

– atmesti likusią apeliacinio skundo dalį,

– atidėti bylinėjimosi išlaidų klausimo nagrinėjimą.